

INNHold

Forord	11
Innledning – hvorfor bry seg om ulikhet?	13
Sentrale begreper	15
Materiale, metoder og datakilder	17
Hva boka tar opp	19
Kapittel 1	
Økonomisk ulikhet i Norge og andre land	21
Store formuesforskjeller i både Norge og andre land	21
Ulikhet i inntekt	26
Store lønnsforskjeller	29
Lavinntekt og fattigdom	33
Inntektsulikhetene i Norge sammenliknet med andre land	35
Konklusjon: store forskjeller i inntekt og enda større i formue	36
Kapittel 2	
Den økonomiske ulikheten har økt, men hvorfor?	38
Den historiske utviklingen	38
Økonomisk utjamning 1950–1990	40
Overgangen til 1990-åra: De rike eier og tjener stadig mer	42
En internasjonal utvikling	47
Hvorfor økte ulikheten internasjonalt?	49
Hva skyldes de økende forskjellene i Norge?	50
Teknologiske endringer, globalisering og kriser	51

Kapitalinntektenes økende betydning skaper store ulikheter	52
Institusjoner og styrkeforholdet i arbeidslivet	53
Demografiske endringer: innvandrere, flere eldre og enslige	54
Skatt, stønader og politikkenes rolle?	55
Fra utjamning til ulikhet 1945–2020	60

Kapittel 3

Når helse er god, er allting godt – ulikhet i helse	63
Ulikheter i forventet levealder, friske leveår og dødelighet	64
Ulikhet i forventet levealder – hvem lever lengst?	64
Ulikhet i sykkelighet og helsetap	66
Hvordan vurderer folk egen helse, psykiske plager og funksjonsevne?	67
Helse til de sykmeldte og trygdede	69
Hvem bruker helsetjenestene?	71
Bidrar helsevesenet til helseforskjeller?	72
Smitte rammer ulikt – og det gjør også konsekvensene	73
Konklusjon	75

Kapittel 4

Ulikhet i utdanning, rettslig ulikhet og ulikhet i politisk deltakelse	77
Ulikheten i utdanning viderefører sosial ulikhet	77
Likhet for loven?	80
Sosial ulikhet i rettsvesenet	80
Retts hjelp bare for de velstående?	82
Retts sikkerhet overfor forvaltningen	83
Ulikhet i politisk makt og innflytelse – stemmer teller, men ressurser avgjør	85
Den demokratiske kanalen – valg, partier og Stortinget	86
Den korporative kanalen – organisasjonene	88
Aksjoner, medier og lobbyvirksomhet	89
Hva synes folk selv om sin innflytelse?	92
Hvordan henger ulike former for ulikhet sammen?	93

Kapittel 5

Likhet og ulikhet i politisk filosofi og økonomi	94
Konservatismen: lite opptatt av økonomisk utjamning	94
Liberalismen: like muligheter	96
Marxisme og sosialdemokrati: fra sosialisering til utjamning	100
Omfordeling i samfunnsøkonomisk teori og ideologi – keynesianisme og nyliberalisme	103
Keynesianismen: full sysselsetting	103
Nyliberalismen: «til enhver etter det han produserer»	104
Monetarisme og tilbudsøkonomi	106
Balanse mellom økonomisk omfordeling og effektivitet?	108
Sammensatte politiske ideologier	108

Kapittel 6

Velgernes og partienes syn på ulikhet og utjamning	110
Sosialdemokratisk utjammingspolitikk	111
Høyrebølgen – frihet mot likhet	115
Omfordeling gjennom skattesystemet	116
Inntektsoppgjørene	117
Likhet og ulikhet i velferdsstaten	118
Innvandringen skaper nye forskjeller	119
Skiftende skillelinjer 1997–2005	121
Strid om skatt og fordeling 2005–2017	122
Ideologiske og politiske utviklingstrekk	124
Mer egalitære holdninger enn i andre land?	128
Et ulikhetsregime eller et likhetsregime?	130

Kapittel 7

Ulikhetenes konsekvenser for folk og samfunn	133
Ulikhetenes mange former	133
De rikeste tar for seg av knappe goder	133
De som er nederst i inntektsfordelingen	137
De rike er mest tilfreds med livet, mest lykkelige og minst deprimerte ..	139
Fører sosial mobilitet til mindre ulikhet?	141
Klasse, inntekt og formue påvirker mobiliteten	141

Bostedssegregasjon har betydning for generasjonsmobilitet og ulikhet	143
Inntekstulikhetens følger for samfunnet	144
Stor ulikhet og lite tilfredshet med livet	146
Ulikhet i livskvalitet	148
Utenforskap og velferdsstatens rolle	149
Kapittel 8	
Hva kan gjøres – mulige tiltak mot økonomisk ulikhet?	151
Demokratiserte eiendomsforhold?	151
Omfordele formue og arv	153
Mer – og mer progressiv – skatt på inntekt og høyere avgifter?	155
Mer skatt på internasjonale selskaper	156
Dele fordelene og ulempene ved teknologisk utvikling	157
Høy sysselsetting og gode jobber	158
Investeringer i utdanning og kompetanse	159
Inntektspolitisk samarbeid og en sterk fagbevegelse	160
Velferdsstaten og offentlige overføringer	161
Garantert grunninntekt til alle?	163
Klimapolitikk og fordeling	165
Konklusjon – hvordan redusere den økonomiske ulikheten?	167
Tabellvedlegg	169
Referanser	172
Stikkord	193